

Oponentní posudek na disertační práci Pavla Sladkého

Na hranicích metafyziky.

Pokus o interpretaci Patočkovy filosofie negativního platonismu

Práce Mgr. Sladkého se zabývá Patočkovým rozvrhem tzv. negativního platonismu, což byl pokus o systematické rozvedení některých myšlenek v rámci kritiky metafyziky, opřené především o Heideggera. Tento pokus nebyl dotažen do konce, ba byl Patočkou poněkud rázně opuštěn, a proto vyvolává četné otázky různých interpretů: jak by asi vypadala jeho konečná podoba, s jakými motivy byl psán, proč jej Patočka opustil, co nakonec tento rozvrh nahradilo?

Pavel Sladký nejprve sleduje zdroje a pozadí tohoto rozvrhu, poté se jej pokouší (vlastně také systematicky) předvést a ve třetí části se snaží o jeho kritické posouzení a o vlastní náhled na to, proč k němu Patočka sáhl a v co zřejmě vyústil.

Práce Pavla Sladkého není opřena jen o vlastní, publikovaný text Negativního platonismu (vyšel po revoluci 1989 tiskem mezi prvními Patočkovými texty), ale i o doprovodné texty, které jsou nyní přístupné v souborném vydání Patočkova díla.

Pokud mohu soudit, je věcná stránka práce v pořádku. Pavel Sladký vede výklad s jasným porozuměním interpretovanému textu, s velmi dobrou znalostí problematiky, souvisejících otázek a možných vyústění. Čerpá z dostatečného množství relevantní literatury, s níž pracuje svědomitě a přesně. Text je dobře strukturovaný, přehledný, výklad je veden srozumitelně a přístupně.

K této stránce disertační práce proto nemám žádné závažné námítky. Jak se sluší na kvalitní práci této úrovně, těžiště diskuse se díky tomu může přenést na

kolegiální rozhovor o vskutku filosofických či fenomenologických hlediscích celé problematiky.

Jak už řečeno, „negativní platonismus“ tvoří etapu Patočkova vývoje, kterou sám rychle ukončil. Zabývat se jeho parafrází (k čemuž přece jen disertace maličko sklouzává, a to je její nepatrná slabina), je skoro zbytečné: důležitější je to, k čemu se Pavel Sladký sám odhodlává, ale co nakonec v samém závěru svého textu jen naznačuje: v co se „negativní platonismus“ proměnil? Jak sám uvádí, jsou na to (zatím) dvě odlišné odpovědi: jednu přiznává editorům Dopisů Václavu Richterovi – ti poukazují na to, že negativní platonismus byl vstřebán Patočkovou teorií pohybů lidské existence. Druhou odpověď představuje podle Pavla Sladkého názor F. Karfíka, že negativní platonismus byl překonán Patočkovými analýzami prostoru. Pokud jsem text dobře pochopil, chce Pavel Sladký zaujmout jakési střední stanovisko tak, aby bylo obojí nějak možné. Především však soudí, že pro Patočku se stal negativní platonismus příliš omezující hlavně proto, že nedovedl plastičtěji uchopit pozici a existenci člověka, a to už na jeho organické, tedy tělesné rovině (srov. s. 133-134). Proto se mu z úvah o prostoru brzy stane „svět“ a v něm specifické zanoření člověka skrze škálu tělesných pohybů.

Protože Pavel Sladký sám naznačuje, že důležitější než se ptát na samu povahu negativního platonismu, je ptát se na to, v co vyústil a do čeho se vtělil, dovolil bych si položit otázky, které právě míří spíše vpřed, skrze onu proměnu prostoru ve svět a subjektu v tělesnou existenci, k pozdější Patočkově filosofii. Sladký zdůrazňuje proměnu role subjektu, který se díky důrazu na tělesnost a pohyb váže jinak nejen k věcem a k horizontům jejich jevení, ale také, což mě obzvlášť zajímá, i k druhým lidem: jako tělesní jsme si vzájemně přístupní a vzájemně se sledujeme, reagujeme na své činy. Tím se ale kromě světa a vrženosti do něj otevírá celé nové pole intersubjektivní (jak naznačuje i Pavel Sladký – str. 131 – 132). To je zároveň sféra, kterou bude Patočka (i když postupně) rezervovat pro tzv. třetí pohyb lidské existence. Zajímalo by mě tedy, jak souvisí právě toto s dalším vývojem a s negativním platonismem, který tomu předcházela (tedy otevření prostoru světa jako sféry *intersubjektivního* jednání – nejen tělesného naskýtání se). Jak dalece a proč toto téma chybělo v negativním platonismu a zda se otevřením intersubjektivního

pole neodpoutává Patočka zásadně také od Heideggera, jemuž podle mnoha kritiků chybí dimenze závazných mezilidských vztahů. Což pak – velmi vzdáleně, ale důležitě – souvisí s pojetím „politická“ u obou filosofů a po mém soudu dokonce i s jejich občanským angažmá: u Heideggera ostudného, u Patočky povznášejícího. Rád bych v případné diskusi nad textem práce tyto problémy s kolegou prodebatoval.

Jak plyne z předchozích řádků, práci považuji za natolik dobrou, že nemám zapotřebí vyjadřovat se ke spolehlivě vedenému výkladu. Za cennou a vypovídající právě považuji možnost klást otázky, vedoucí dále. Je-li disertace v tomto směru takto inspirující, je to její velká přednost.

Disertace Mgr. Pavla Sladkého splňuje podle mého názoru nároky, kladené na práce tohoto typu, nemám k ní žádné závažné připomínky a doporučuji ji k obhajobě. Předloženou disertační práci předběžně klasifikuji jako prospěl.

V Olomouci, 28. 3. 2018

Prof. PhDr. Ivan Blecha, CSc.